Tolstoy Leo

Kreuzer-sonaatti

Leo Tolstoy

Kreuzer-sonaatti

«Public Domain»

Tolstoy L.

Kreuzer-sonaatti / L. Tolstoy — «Public Domain»,

© Tolstoy L.
© Public Domain

Содержание

I 5
II 9
III 12
IV 13
V 15
VI 17
VII 18
VIII 19
Конец ознакомительного фрагмента. 20

Tolstoy Leo, graf
Kreuzer-sonaatti

I

Tämä sattui aikaisin keväällä. Matkustimme toista vuorokautta.Vaunuun tuli ja siitä poistui lyhytmatkalaisia, mutta kolmematkustajaa oli, samoin kuin minäkin, ollut mukana junanlähtöpaikasta saakka: rumanlainen, iäkkäänpuoleinen, tupakoivanainen, jolla oli kärsinyt ilme kasvoillaan, yllään puoleksimiestenkuosinen päällystakki ja päässään lakki, hänen tuttavansa, puhelias, nelikymmenvuotias mies, jolla oli tavanmukaiset uudetmatkakapineet, sekä muista eristäytyvä, lyhyenläntä herra, jollaoli äkilliset liikkeet, nähtävästikin ennen aikojaan harmaantuneetkähärät hiukset, sillä hän ei ollut vielä vanha, ja oudon loistavatsilmät, jotka nopeasti siirtyilivät esineestä toiseen. Hän olipuettuna vanhaan, kalliin räätälin tekemään, lammasnahkakauluksellavarustettuun päällystakkiin ja korkeaan lammasnahkalakkiin. Kunhän avasi päällystakin napit, näkyi sen alta hihaton alustakkija venäläiskuosinen kirjailtu paita. Tämän herran erikoisuusilmeni vielä siinäkin, että hän silloin tällöin päästi merkillisiääännähdyksiä, jotka olivat kuin yskäisy tahi alotettu ja keskeytynytnaurahdus.

Hän oli koko matkan ajan tarkoin karttanut joutumasta kosketuksiinja tekemästä tuttavuutta muiden matkustajien kanssa. Naapurienyrityksiin keskustelun alkamiseksi hän vastasi lyhyesti ja töykeästija ainoastaan joko luki tahi, katsoen ikkunaan, tupakoi taikka, otettuaan vanhasta laukustaan esiin eväitään, joi teetä tahi haukkasijotakin.

Minusta hän näytti kärsivän yksinäisyydestään, ja minä aioin muutamankerran ryhtyä hänen kanssaan puheisiin, mutta joka kerta, kunkatseemme kohtasivat toisensa, mikä tapahtui usein, koska istuimmeviistoon vastapäätä toisiamme, hän kääntyi toisaalle ja alkoi lukeatahi katsoi ikkunaan.

Junan seisoessa toisena päivänä illansuussa suurella asemalla, kävitämä hermostunut herra ottamassa kuumaa vettä ja valmisti itselleenteetä. Se herrasmies, jolla oli säännönmukaiset uudet matkakapineet, asianajaja, kuten jälkeenpäin kuulin, ja hänen naapurinsa tupakoivanainen, jolla oli puoliksi miehenkuosinen päällystakki, menivätjuomaan teetä asemalle.

Sill'aikaa kuin herra ja hänen naisensa olivat ulkona, tuli vaunuunmuutamia uusia matkustajia, niiden joukossa kookas, sileäksiajeltu, kurttukasvoinen ukko, nähtävästi kauppias, hillerinnahkaisessaturkissa, päässään tavattoman suurilippuinen lakki. Kauppias istuutuivastapäätä naisen ja asianajajan paikkaa ja alkoi heti haastellanuoren, kauppapalvelijalta näyttävän miehen kanssa, joka niinikäänoli noussut junaan tältä asemalta.

Minä istuin viistoon heihin, ja kun juna ei ollut liikkeellä,saatoin niinä hetkinä, jolloin ketään ei kulkenut ohitse, kuullapalasia heidän keskustelustaan. Kauppias selitti aluksi olevansamatkalla maatilalleen, jolle oli matkaa vain seuraava asemanväli; sitten siirtyi puhe, kuten tavallista, hintoihin, kauppa-asioihin, puhuttiin, kuten ainakin, siitä kuinka Moskovassa tingitään, haasteltiin Nishni-Nowgorodin markkinoista. Kauppapalvelija rupesikertomaan erään tunnetun kauppiaspohatan juopotteluista markkinainaikana, mutta ukko ei antanut hänen puhua loppuun, vaan alkoiitse kertoa entisistä juomatilaisuuksista Kunavinissa, joissa hänoli ollut itse mukana. Hän nähtävästi ylpeili omasta osuudestaanniihin ja kertoi huomattavalla mielihyvällä, kuinka hän ja tuo samatunnettu kauppias olivat kerran humalapäissään Kunavinissa tehneetsellaiset kepposet, että hänen täytyi kertoa se kuiskaten, jolloinkauppapalvelija nauroi niin että koko vaunu kaikui, ja niin ukkoitsekin naureskeli paljastaen kaksi keltaista hammasta.

Kun en odottanut saavani kuulla mitään mielenkiintoista, nousin jaaioin mennä asemasillalle kävelemään, kunnes juna lähtisi. Ovessakohtasin asianajajan ja hänen naisensa, jotka olivat

vilkkaastikeskustelleet käytävässä. "Ette ehdi enää", huomautti minulleseuraarakastava asianajaja, "kohta soittavat toisen kerran".

Ja tosiaankin, en ehtinyt käydä junan päähän, ennenkuin asemakelloasoitettiin. Tullessani takaisin jatkui vilkas keskustelu naisen jaasianajajan välillä. Vanha kauppias istui vaieten heitä vastapäätä,katsoen tuikeasti eteensä ja pureskellen silloin tällöin paheksuvastihampaitaan.

"Sitten hän selitti miehelleen suoraan", puhui asianajaja hymyillen, kun menin ohitse, "ettei voi eikä tahdokaan enää jatkaa yhdyselämäähänen kanssaan, koska…"

Ja hän jatkoi edelleen jotakin, mitä en voinut kuulla. Minunjäljestäni meni vielä ohitse matkustajia, junailija, riensi kantaja; hyvän aikaa kesti kaikenlaista hälinää ja hyörinää, joka estiminua kuulemasta keskustelua. Kun taas tuli hiljaista ja kuulinuudelleen asianajajan äänen, oli keskustelu nähtävästi jo siirtynytyksityisestä tapauksesta yleisluontoisiin seikkoihin.

Asianajaja puheli siitä, kuinka avioerokysymys nykyään oli yleisenmielenkiinnon esineenä Euroopassa ja kuinka meilläkin oli alkanutyhä useammin ilmestyä samanlaisia tapauksia. Huomatessaan, ettäainoastaan hänen äänensä kuului, asianajaja keskeytti puheensa jakääntyi vanhaan kauppiaaseen päin.

"Ennen vanhaan ei sellaista tapahtunut?" kysyi hän ystävällisestihymyilen.

Ukko aikoi vastata jotakin, mutta juuri silloin lähti junaliikkeelle, ja hän otti lakin päästään, teki ristinmerkin jaluki supisten rukouksen. Asianajaja katsahti syrjään ja odottikohteliaasti. Lopetettuaan rukouksensa ja tehtyään kolmestiristinmerkin, ukko painoi lakin suoraan ja syvään päähänsä, istahtimukavammin ja alkoi puhua.

"Kyllä, herra, tapahtui sellaista ennenkin, mutta harvemmin", sanoihän. "Nykyäänhän sellaiset seikat eivät ole vältettävissä. Ihmisetovat kovasti sivistyneet".

Junan vauhti lisääntyi lisääntymistään, pyörät kolisivat kiskojenliitoksissa, ja minun kävi vaikeaksi kuulla, ja kun keskustelukiinnitti mieltäni, siirryin istumaan lähemmäksi. Naapurinikin, hermostuneen, loistavasilmäisen herran, mielenkiinto näyttiheränneen, ja hän alkoi kuunnella, nousematta paikaltaan.

"Mutta mitä pahaa sivistyksessä on?" kysyi nainen, tuskinhuomattavasti hymyillen. "Onko sitten parempi mennä naimisiin entisenajan tapaan, jolloin sulhanen ja morsian eivät olleet edes nähneettoisiaan?" jatkoi hän, monien naisten tavoin jättäen vastaamattapuhetoverinsa sanoihin ja vastaten sensijaan niihin sanoihin, jotkahän ajatteli tämän aikovan sanoa. "Ei tiedetty, rakastettiinko, voidaanko rakastaa, vaan mentiin kenelle sattui ja sitten kärsittiinkoko elämän aika; niinkö mielestänne on parempi?" sanoi nainen,nähtävästikin suunnaten puheensa minulle ja asianajajalle, muttavähimmin kaikista ukolle, jonka kanssa puhui.

"Kovin ovat sivistyneet", toisti kauppias, silmäillen halveksivastinaista ja jättäen hänen kysymyksensä vastausta vaille.

"Olisi huvittavaa tietää, kuinka te selitätte sivistyksen jaaviollisen eripuraisuuden keskinäisen yhteyden", virkkoi asianajaja, tuskin huomattavasti hymyillen.

Kauppias aikoi sanoa jotakin, mutta nainen anasti häneltä suunvuoron.

"Ei, se aika on jo ollut ja mennyt", sanoi hän. Mutta asianajajakeskeytti:

"Ei, antaakaahan hänen lausua mielipiteensä."

"Tyhmyydet johtuvat sivistyksestä", sanoi ukko päättävästi.

"Naitetaan sellaisia, jotka eivät rakasta toisiaan, ja sittenihmetellään, etteivät elä sovussa", ehätti nainen puhumaan, katsahtaen asianajajaan ja minuun sekä kauppapalvelijaankin, joka olinoussut paikaltaan ja kyynärpäät sohvan selustalla kuunteli hymyillenkeskustelua.

"Vain eläimiähän voi parittaa isännän mielen mukaan, mutta ihmisilläon taipumuksensa, kiintymyksensä", jatkoi nainen, selvästikin halutensuututtaa kauppiasta.

"Suotta noin puhutte, rouva", sanoi ukko, "eläin on luontokappale, mutta ihmiselle on annettu laki".

"Mutta kuinka voi elää ihmisen kanssa kun ei ole rakkautta?" kiirehtinainen yhä ilmaisemaan mielipiteitään, jotka hänestä arvatenkintuntuivat perin uusilta.

"Ennen ei huolehdittu sellaisista", vastasi ukko opettavallaäänensävyllä, "vasta nyt ne sellaiset ajatukset ovat alkaneetkierrellä. Mitäs, vaimo sanoo: 'nyt minä lähden luotasi'. Entätalonpojilla – sama asia heilläkin. 'Siin' on', tokaisee, 'paitasija housusi, minä lähden Vanjkan matkaan, hänellä on kiharampi tukkakuin sinulla'. On siinäkin järkeä! Ja naisella tulee ennen kaikkeaolla pelko".

Kauppapalvelija katsahti asianajajaan, naiseen ja minuun, silminnähtävästi pidätellen hymyilyään ja valmiina sekä nauramaankauppiaan sanoille että hyväksymään ne, sen mukaan, kuinka niihinsuhtauduttaisiin.

"Mikä pelko?" kysäisi nainen.

"Tämä: vaimo peljätköön miestään! Kas sellainen pelko."

"Ohoh, ukko kulta, se aika on jo ollut ja mennyt", sanoi nainen johiukan närkästyneenä.

"Ei, rouva, se aika ei voi mennä. Sellainen kuin oli Eeva, vaimo, miehen kylkiluusta luotu, sellaisena hän pysyykin aikojenloppuun saakka", sanoi ukko, tehostaen sanojaan niin ankarallaja voitollisella päännyökkäyksellä, että kauppapalvelija hetivakuuttautui siitä, että voitto oli kauppiaalla, ja rähähtiäänekkääseen nauruun.

"Niin te miehet päättelette", vastasi nainen myöntymättä jakatsahtaen meihin, "itse suotte itsellenne vapauden, ja naisentahdotte pitää naiskammioon suljettuna. Itsellenne te, Herra nähköön, kyllä sallitte mitä hyvänsä."

"Tässä ei ole mistään sallimisesta kysymys, vaan niin on asia, ettämiehen toimipaikka ei ole koti, ja nainen on heikko astia", jatkoiukko opettamistaan. Kauppiaan vaikuttava äänensävy nähtävästi voittikuulijat, ja nainenkin tunsi olevansa masennettu, mutta ei vainvieläkään antautunut.

"Vaikkapa niin; mutta myöntänettehän, luulisin, että nainenkin onihminen, jolla on tunteet, samoin kuin miehellä. Mitä hänen ontekeminen, ellei hän rakasta miestään?"

"Ei rakasta!" toisti kauppias tuimasti, rypistäen kulmiaan jahuuliaan. "Mitäs muuta kuin rupeaa rakastamaan!"

Tämä odottamaton vastaus huvitti erikoisesti kauppapalvelijaa, ja hänäännähti hyväksyvästi.

"Ei rupea", intti nainen, "ja ellei ole rakkautta, ei siihen toki voipakottaa".

"Mutta entä jos vaimo on uskoton miehelleen, mitä silloin?" kysyiasianajaja.

"Sellainen ei tule kysymykseen", sanoi ukko. "On pidettävä huolta, ettei niin tapahdu."

"Vaan jos sittenkin tapahtuu? Sattuuhan sellaista."

"Kenellä sattuu, mutta meillä ei", vastasi ukko.

Kaikki vaikenivat. Kauppapalvelija liikahti, ja jottei olisi ollutmuita huonompi, alkoi hymyillen kertoa:

"Tässä sattui meidän kauppa-apulaisellemmekin ilkeä juttu. Vaikeatietää, mitä siitäkin ajattelisi. Hänellekin sattui vaimo, joka olikevytkenkäinen. Rupesi tekemään pirujaan. Mies oli hyvänluontoinenja sävyisä. Aluksi konttoristin kanssa. Mies koetti hyvällä saadahänet luopumaan tavoistaan. Ei taltunut. Teki kaikenlaisia ilkeitäkepposia. Rupesi näpistelemään miehensä rahoja. Mies löi häntä.Ei auttanut, paheni vain. Ryhtyi yksiin juoniin kastamattomanjuutalaisen kanssa. Mitäpä mies voi tehdä? Hän hylkäsi vaimonsakokonaan. Nyt elää nuorenamiehenä, ja toinen maleksii kaduilla."

"Sepä vasta hölmö!" sanoi kauppias. "Jos hän olisi alunpitäenkiristänyt ohjaksia ja kunnollisesti kesyttänyt naisensa, niin tämäolisi elänyt kunnollisesti. Ei pidä antaa omaa tahtoa aluksikaan. Eiole luotettava hevoseen pellolla eikä vaimoon kotona."

Junailija tuli kysymään pilettejä seuraavalle asemalle. Ukko antoipilettinsä.

"Niinpä niin, naiselta on leikattava siivet hyvissä ajoin, muutoinhukka perii".

"Mutta kuinka te itse äsken kerroitte, millä tavoin naineetmiehet hupailivat Kunavinin markkinoilla?" kysäisin minä voimattapidättäytyä.

"Se on eri juttu", vastasi kauppias ja vaipui sitten äänettömyyteen.

Kuului veturin vihellys. Kauppias nousi, haki istuimen altapussinsa, kääräsi viitan ympärilleen ja meni, kohauttaen lakkiaan, vaunusillalle.

II

Kohta ukon poistuttua puhkesivat useat kielet keskustelemaan.

"Vanhantestamentin aikuinen isäukko", huomautti kauppapalvelija.

"Oikea elävä Huoneentaulu", lisäsi nainen. "Mikä barbaarinen käsitysnaisesta ja avioliitosta!"

"Kyllä saamme matkata, ennenkuin katsomme avioliittoa eurooppalaistensilmillä", sanoi asianajaja.

"Tärkein asiahan, mitä nuo tuollaiset ihmiset eivät ymmärrä",sanoi nainen, "on, että avioliitto ilman rakkautta ei ole mikäänavioliitto, että vain rakkaus pyhittää avioliiton ja että ainoastaansellainen avioliitto on todellinen, jonka rakkaus pyhittää".

Kauppapalvelija kuunteli ja hymyili, koettaen painaa mieleensämahdollisimman paljon järkevistä keskusteluista vastaista käyttöävarten.

Naisen ehtiessä lauseensa keskipaikoille kuului takananiäännähdys, joka oli kuin keskeytetty nauru tahi itkunpurskahdus,ja kääntyessämme katsomaan näimme vierustoverini, harmaapäisen, yksinäisen, loistavasilmäisen herran, joka keskustelun aikana,nähtävästi sen huvittamana, oli huomaamattamme tullut lähemmäksi. Hänseisoi kädet istuimen selustalla ja näytti sangen liikutetulta: hänenkasvonsa olivat punaiset, ja poskessa nytkähteli lihas.

"Millainen rakkaus … rakkaus … pyhittää avioliiton?" kysäisi hän, tavoitellen sanoja.

Nähdessään kysyjän liikutetun mielentilan, nainen koetti vastatahänelle mahdollisimman leppeästi ja tarkoin.

"Todellinen rakkaus… Jos sellainen rakkaus on olemassa miehen janaisen välillä, on avioliittokin mahdollinen", sanoi hän.

"Niin kyllä; mutta mitä on ymmärrettävä todellisella rakkaudella?"kysyi loistavasilmäinen herra hymyillen neuvottomasti ja ujosti.

"Jokainen ihminen tietää, mitä rakkaus on", vastasi nainen,nähtävästi haluten lopettaa keskustelun hänen kanssaan.

"Mutta minä en tiedä", sanoi herra. "Selittäkäähän, mitä teymmärrätte…"

"Mitäkö? Se on perin yksinkertaista", vastasi nainen, mutta jäihetkeksi miettimään. "Rakkaus? Rakkaus on yhden henkilön ehdotontasuosimista kaikkien muiden edellä", sanoi hän sitten.

"Suosimista kuinka pitkäksi aikaa: kuukaudeksi, kahdeksi päiväksitahi puolituntiseksiko?" kysyi harmaapäinen herra ja nauroi.

"Ei, kuulkaahan, nyt te nähtävästi ette puhukaan siitä, mistä minä."

"Kyllä, juuri siitä."

"He sanovat", puuttui asianajaja puheeseen, osoittaen naista, "että,ensiksikin, avioliiton täytyy syntyä kiintymyksestä, rakkaudesta, josniin haluatte, ja että jos sellainen on olemassa, niin ainoastaansiinä tapauksessa avioliitto on jotakin, niin sanoaksemme, pyhitettyä. Sitten, että jokainen avioliitto, joka ei ole perustettuluonnolliselle kiintymykselle, rakkaudelle, jos niin haluatte,on siveellisesti mihinkään velvoittamaton. Olenko ymmärtänytajatuksenne?" kysyi hän kääntyen naiseen.

Nainen ilmaisi päänliikkeellä asianajajan tulkinneen hänenajatuksensa oikein.

"Sitten…" jatkoi asianajaja puhettaan, mutta hermostunut herra, jonka silmät nyt paloivat lieskana ja joka vain vaivoin kykenihillitsemään itsensä, keskeytti asianajajan ja sanoi:

"Ei, siitä minä vain, yhden suosimisesta kaikkien muiden edellä,mutta kysyn vain: kuinka pitkäksi aikaa?"

"Kuinkako pitkäksi? Hyvin pitkäksi, toisinaan koko elämän ajaksi",vastasi nainen kohauttaen olkapäitään.

"Mutta sellaistahan on vain romaaneissa, ei milloinkaan todellisessaelämässä. Elämässä yhden suosiminen ennen muita saattaa kestää jonkunvuoden, mikä on sangen harvinaista, useammissa tapauksissa muutamankuukauden, mutta tavallisesti vain jonkun viikon, päivän, tunnin",puhui hän, selvästikin huomaten mielipiteensä hämmästyttävän kaikkiaja näyttäen olevan siitä tyytyväinen.

"Oh, mitä te nyt! Eihän toki… Ei, kuulkaahan…" huudahdimme kaikkikolme yhteen ääneen. Kauppapalvelijakin äännähti halveksivasti.

"Kyllä, minä tiedän sen", väitti harmaapäinen herra, koettaenvaientaa meidän äänemme. "Te puhutte siitä, mitä pidetään olevana, mutta minä puhun siitä, mikä on olemassa. Jokainen mies tuntee sitä,mitä te kutsutte rakkaudeksi, jokaista kaunista naista kohtaan."

"Jopa te puhutte kauheita asioita; mutta onhan ihmisten välilläolemassa tunne, jota kutsutaan rakkaudeksi ja joka ei kestä vainkuukausia ja vuosia, vaan koko elämän ajan!"

"Ei, ei ole. Jos vielä myönnämmekin, että mies suosisikin tiettyänaista koko elämänsä ajan, niin nainen, kaiken todennäköisyydenmukaan, siirtää suosionsa toiseen, ja niin on aina ollut ja onaina oleva tässä maailmassa", sanoi hän, ja ottaen taskustaansavukekotelon, sytytti savukkeen.

"Mutta voihan tunne olla molemminpuolinenkin", huomautti asianajaja.

"Ei, ei voi", väitti hän, "samoinkuin ei voi tapahtua, ettähernekuormassa kaksi merkittyä hernettä joutuisivat vierekkäin. Eikätässä sitäpaitsi ole pelkkä todennäköisyys, vaan sen todistaa kokemustäydellisesti. Rakastaa koko ikänsä samaa ihmistä – sehän on samaakuin jos väittäisi yhden kynttilän voivan palaa koko ihmis-iän",puhui hän imien ahnaasti savukettaan.

"Mutta te puhutte koko ajan vain lihallisesta rakkaudesta. Ettekölainkaan myönnä olevan rakkautta, joka perustuu ihanteidenyhtäläisyyteen, sielulliseen sukulaisuuteen?" kysyi nainen.

"Sielullinen sukulaisuus! Ihanteiden yhtäläisyys!" matki hän,päästäen ominaisen äännähdyksensä. "Mutta eihän siinä tapauksessatarvitse nukkua yhdessä (suokaa anteeksi karkeuteni). Ihanteidenyhtäläisyys siis veisi ihmiset nukkumaan samassa vuoteessa", sanoihän ja naurahti hermostuneesti.

"Mutta, sallikaahan", sanoi asianajaja. "Tosiasiat puhuvat teidänväitettänne vastaan. Näemmehän, että avioliittoja on olemassa, ettäkoko ihmiskunta tahi suurin osa siitä elää aviossa ja että sangenuseat elävät rehellisesti pitkäaikaisessakin avioliitossa".

Harmaapäinen herra naurahti taas.

"Äsken sanoitte, että avioliitot perustuvat rakkauteen, ja nyt, kun minä sanon epäileväni rakkauden, paitsi aistillisen, olemassaoloa, te todistatte rakkauden olemassaolon sillä, että on olemassaavioliittoja. Mutta avioliitto meidän päivinämme on – petosta!"

"Enhän toki", vastasi asianajaja, "Sanon vain, että avioliittoja onollut ja on vieläkin olemassa".

"On kyllä! Mutta miksi ne ovat olemassa? Ne ovat olleet ja ovatvieläkin niillä ihmisillä, jotka näkevät avioliitossa jotakinsalaperäistä, – sakramentin, joka velvoittaa Jumalan edessä.Sellaisilla ihmisillä avioliitto on olemassa, mutta ei meillä.Meillä ihmiset menevät naimisiin, näkemättä avioliitossa muutakuin lihallisen yhtymisen, ja tuloksena on joko petos tahiväkivalta. Jos petos, on se helpompi kestää. Mies ja vaimo vainuskottelevat ihmisille elävänsä yksiavioisuudessa, mutta elävätkinmoniavioisuudessa. Ilkeätä se on, mutta käy vielä laatuun; muttakun mies ja vaimo, mikä on tavallisinta, ovat ulkonaisestivelvoittautuneet elämään yhdessä koko ikänsä ja kuukauden päästäjo vihaavat toisiaan ja haluaisivat erota, mutta kuitenkin pysyvätyhdessä, silloin syntyy siitä se hirvittävä helvetti, joka saarupeamaan juomaan, ampumaan itsensä, murhaamaan ja myrkyttämäänitsensä ja toisensa", puhui hän yhä nopeammin ja antamatta kenenkäänpistää sanaansa väliin ja kiihtyen kiihtymistään. Kukaan ei puhunutmitään, kaikki tunsivat tilanteen tukalaksi.

"Niin, kyllähän avioelämässä epäilemättä sattuu kriitillisiävälikohtauksiakin", sanoi asianajaja, haluten lopettaa sopimattomankuumaksi käyneen keskustelun.

"Te, huomaan, tiedätte, kuka olen?" virkkoi harmaapäinen herrahiljaisella äänellä ja kuten näytti rauhallisesti.

"En, minulla ei ole sitä iloa."

"Eipä siitä suurta iloa. Olen Posdnishev, se, jolle sattui sellainenkriitillinen välikohtaus, johon vihjasitte, sellainen välikohtaus, että hän surmasi vaimonsa", sanoi hän, luoden nopean katseenjokaiseen meistä.

Kukaan ei keksinyt, mitä sanoa, ja kaikki olivat vaiti.

"Yhdentekevää", sanoi hän ja äännähti ominaisella tavallaan. "Muuten, suokaa anteeksi! En tahdo olla vaivaksi."

"Ettehän toki, Herra varjelkoon…" sanoi asianajaja.

Mutta Posdnishev, häntä kuulematta, kääntyi nopeasti ja meni omallepaikalleen. Asianajaja ja nainen puhuivat kuiskaten keskenään. Minäistuin Posdnishevia vastapäätä, keksimättä, mitä sanoa. Lukea ei enäänähnyt, ja senvuoksi ummistin silmäni, ollen tahtovinani nukkua.Seuraavalle asemalle saakka matkustimme hiljaisuuden vallitessa.

Sinne tultua asianajaja ja nainen siirtyivät toiseen vaunuun, puhuttuaan siitä jo aikaisemmin junailijalle. Kauppapalvelija rupesinukkumaan istuimelleen. Posdnishev tupakoi yhä ja joi edellisellläasemalla keittämäänsä teetä.

Kun avasin silmäni ja katsahdin häneen, sanoi hän yht'äkkiäpäättävästi ja ärtyisenä:

"Teillä varmaankin on vastenmielistä istua minun kanssanitietäessänne, kuka olen? Siinä tapauksessa menen tieheni".

"Ei mitenkään, olkaa huoletta!"

"No niin, saisiko olla teetä? Se on vain väkevää."

Hän kaatoi minulle teetä.

"He puhuvat ja puhuvat… Valhetta kaikki tyyni…" sanoi hän.

"Mistä puhutte?" kysyin.

"No siitä samasta: tuosta heidän rakkaudestaan ja siitä, mitä se on.

Eikö teitä nukuta?"

"Ei ensinkään."

"Jos tahdotte, niin kerron teille, kuinka tuo rakkaus johti minutitseni siihen mitä tein."

"Tehkää niin, ellei se vaivaa teitä".

"Ei, äänettömyys minua vaivaa. Mutta juokaahan teetä … vai onko seliian väkevää?"

Tee oli todellakin kuin olutta, mutta minä join lasillisen. Samassatuli junailija vaunuun. Posdnishev seurasi häntä vaieten äkäisinkatsein ja alotti vasta, kun tämä oli poistunut.

III

"No niin, kerronpa siis… Mutta tahdotteko todella?"

Toistin, että mielelläni tahdoin. Hän oli hetkisen vaiti, hieraisikäsillään kasvojaan ja alotti:

"Minun täytyy alottaa kertomukseni alusta asti: kertoa, miten jamiksi menin naimisiin ja millainen sitä ennen olin.

"Elin ennen naimisiinmenoani samoin, kuin kaikki meidän piirissämmeelävät. Olin tilanomistaja ja yliopiston kandidaatti jaaatelismarsalkka. Elin ennen naimisiinmenoani samoin kuin kaikki,t. s. siveettömästi, ja samoin kuin kaikki meidän piirimme ihmiset, uskoin eläessäni siveettömästi eläväni kuten tuleekin. Itsestäniajattelin, että olin herttainen olento, että olin täysin siveellinenmies. En ollut viettelijä, minulla ei ollut luonnottomia haluja, entehnyt siveettömyyttäni elämäni päätarkoitukseksi, kuten monet muutikäiseni vaan antauduin siveettömyyteen kohtuullisesti, sopivaisuuttanoudattaen, terveydekseni. Vältin sellaisia naisia, jotka saamallalapsen tahi kiintymällä minuun olisivat voineet sitoa minua. Saattoisilti olla lapsia ja kiintymystäkin, mutta minä menettelin, ikäänkuinnäin ei olisi ollut. Ja tätä en ainoastaan pitänyt siveellisenä, vaanolin siitä ylpeäkin…"

Hän vaikeni hetkeksi ja äännähti omalla tavallaan, kuten aina kun hänsai jonkin uuden ajatuksen.

"Ja sehän se kuitenkin on pahinta koko jutussa!" huudahti hän."Siveettömyyshän ei ole mitään fyysillistä, – eihän mikäänfyysillinen säädyttömyys ole siveettömyyttä: siveettömyys, todellinensiveettömyyshän on juuri sitä, että vapauttaa itsensä moraalisestasuhteesta naiseen, jonka kanssa ryhtyy lihalliseen yhteyteen. Jatätä vapauttamista minä pidin ansionani. Muistan kuinka, kerrankärsin, kunnes olin maksanut naiselle, joka arvatenkin rakastuneenaminuun oli antautunut minulle. Rauhoituin vasta, kun olin lähettänythänelle rahat, osoittaen sillä, ettei minua mielestäni mikään sitonuthäneen moraalisesti… Älkää nyökyttäkö päätänne, ikäänkuin olisittekanssani samaa mieltä", ärjäisi hän minulle. "Kyllä minä tuon asiantunnen. Teillä kaikilla, parhaassa tapauksessa teilläkin siinä,ellette ole usein sattuva poikkeus, teillä on samat ajatukset, kuinoli minulla. No, vähät siitä, suokaa anteeksi", jatkoi hän, "mutta seon kaikki niin kauheaa, kauheaa, kauheaa!"

"Mikä on kauheaa?"

"Se erehdysten lukinverkko, jossa me pyristelemme, ajatellessammenaista ja suhdettamme häneen. En voi puhua siitä rauhallisesti, eisiksi, että minulle sattui tuo *välikohtaus*, kuten hän sanoi, vaansiksi, että vasta sen jälkeen silmäni avautuivat ja näin kaikenuudessa valaistuksessa, kaikki ylösalaisin!"

Hän sytytti savukkeen ja nojaten kyynärpäitään polviinsa alkoi puhua.

Pimeän tähden en voinut nähdä hänen kasvojaan, kuulin vaunun tärinänläpi vain hänen miellyttävän äänensä, joka teki minuun syvän vaikutuksen.

IV

"Niin, vasta kärsittyäni, mitä olen kärsinyt, vasta sen vaikutuksestatajusin, missä kaiken juuri on, käsitin, kuinka täytyy olla, ja näinolevaisen koko kauheuden.

"Kuulkaahan siis, kuinka ja koska alkoi se, mikä johti minullesattuneeseen välikohtaukseen. Se alkoi silloin kuin en vielä olluttäyttänyt kuudettatoista ikävuottani. Olin silloin vielä lukiossa,ja vanhin veljeni oli ensimäisen vuosiluokan ylioppilas. En vielätuntenut naisia, mutta, kuten kaikki säätymme onnettomat lapset,en enää ollut viaton poika; nainen, ei henkilö, vaan nainen, naisen alastomuus oli kiusannut jo minua. Yksinäiset hetket olivatepäpuhtaita. Minua vaivasi sama tuska kuin 99 prosenttia pojistamme.Minä kauhistuin, kärsin, rukoilin ja aina lankesin. Minä olin joturmeltunut ajatuksissa ja teoissa, mutta viimeistä askelta envielä ollut ottanut. Minä turmelluin yksin, satuttamatta kättänitoiseen ihmisolentoon. Mutta kerran veljeni toveri, ylioppilas, aikailoveikko, n.k. kunnon poika, t.s. pahin heittiö, joka oli opettanutmeidät juomaan ja pelaamaan korttia, ehdotti juomingin jälkeen, ettämenisimme sinne. Me lähdimme. Veljenikin oli silloin vielä puhdas jalankesi samana yönä. Ja minä, viidentoistavuotias poika saastutinitseni ja olin mukana naisen saastuttamisessa, lainkaan käsittämättä,mitä tein. Enhän ollut keneltäkään vanhemmalta ihmiseltä kuullut, että se, mitä tein, oli pahaa. Eikä kukaan sitä nytkään saa kuulla.Tosinhan se on käskyissä, mutta käskythän luetaan vain sitävarten, että voitaisiin tutkinnossa vastata papille, eikä niitäpidetä kovinkaan tärkeinä, ei läheskään niin tärkeinä kuin sääntöä*ut*-sanan käyttämisestä ehtolauseissa.

"En siis ollut kuullut niiltä vanhemmilta ihmisiltä, joidenmielipiteitä kunnioitin, ainoaltakaan, että tekoni olisi ollutpaha. Päinvastoin, kuulin henkilöiltä, joita pidin arvossa, ettäse oli hyvä. Kuulin, että taisteluni ja kärsimykseni tyyntyvätsen jälkeen, kuulin sen ja luin, kuulin vanhemmilta, että se oliterveydelle edullista; tovereiltani taas kuulin, että siinä olijotakin ansiokasta, miehekästä. Siitä ei siis ollut odotettavissamuuta kuin hyvää. Sairastumisen vaara? Mutta sitäkään ei tarvitsepelätä. Isällinen hallitus pitää siitä huolen. Se valvoo porttolaintoiminnan säännönmukaisuutta ja tekee epäsiveellisyyden lukiolaisilleturvalliseksi. Myöskin lääkärit valvovat sitä, saaden siitä palkkaa.Niinhän heidän täytyykin. He vakuuttavat, että siveettömyyson hyödyksi terveydelle ja niin he järjestävät säännöstellyn,säännöllisen siveettömyyden. Tunnen äitejä, jotka huolehtivat siinämielessä poikiensa terveydestä. Ja tiede lähettää nämä porttoloihin".

"Miksi tiede?" kysyin minä.

"Mitäpä lääkärit ovat, elleivät tieteen palvelijoita? Kuka turmeleenuorukaiset vakuuttamalla, että siveettömyys on tarpeellinenterveyden pysyttämiseksi? He juuri. Ja sitten he suunnattomantärkeinä parantavat kuppatautia."

"Miksikä he eivät sitä parantaisi?"

"Siksi, että jos sadas osa niistä ponnistuksista, jotka onuhrattu kuppataudin parantamiseen, olisi käytetty siveettömyydenhävittämiseen, ei kuppataudista enää moniin aikoihin olisi tarvinnutpuhuakaan. Mutta ponnistuksia ei ole uhrattu siveettömyydenpoistamiseen, vaan sen edistämiseen, siveettömyyden tekemiseenvaarattomaksi. Mutta siitä ei olekaan kysymys, vaan siitä,että minun, samoinkuin yhdeksän kymmenesosan, ellei vieläuseammankin, ei ainoastaan meidän säätymme poikien, vaan kaikkien, talonpoikaistenkin, on käynyt niin kauheasti, että lankeamiseniei johtunut jonkun naisen sulojen luonnollisesta lumosta, – ei, minua ei vietellyt kukaan nainen, vaan minä lankesin siksi, että ympäristöni näki siinä, mihin lankesin, toiset – täysinluvallisen ja terveydelle hyödyllisen toimituksen, toiset – aivanluonnollisen, ei ainoastaan anteeksiannettavan, vaan kerrassaanviattoman huvituksen nuorelle miehelle. Minä en ymmärtänytkään sitämiksikään lankeemukseksi, antauduin yksinkertaisesti vain niihinnautintoihin ja niiden tarpeiden tyydyttämiseen, jotka, kuten minulleoli opetettu, olivat ominaisia määrätyssä

iässä oleville, antauduinsiveettömyyteen, samoin kuin olin alkanut juoda ja tupakoida. Muttatässä ensimäisessä lankeemuksessa oli kuitenkin jotakin erikoista jaliikuttavaa.

"Heti senjälkeen, ennenkuin vielä olin poistunut huoneestakaan, tulimieleni alakuloiseksi, niin surulliseksi, että olisin tahtonut itkeä.Itkeä viattomuuteni kadottamista, iäksi turmeltua suhdettani naiseen.Luonnollinen, yksinkertainen suhde naiseen oli iäksi turmeltu.Sen jälkeen en ole ollut enkä ole voinut olla puhtaassa suhteessanaisen kanssa. Minusta oli tullut *irstailija*. Ja irstailijantila on samankaltainen, fyysillinen kuin morfinistin, juomarin, tupakoitsijan. Samoinkuin morfinisti, juomari ja tupakoitsijajo on epänormaali, niin on sellainenkin mies, joka on etsinytnautintoa useammista naisista, epänormaali, iäksi turmeltunutihminen – irstailija. Samoinkuin juomarin ja morfinistin voi hetituntea kasvoista, eleistä, aivan samoin voi tuntea irstailijankin.Irstailija voi pidättäytyä, taistella; mutta hän ei voi enäämilloinkaan olla yksinkertaisessa, selvässä, puhtaassa suhteessanaiseen. Irstailijan voi heti tuntea tavasta, jolla hän katsahtaanuoreen naiseen ja silmäilee häntä. Minusta tuli irstailija ja pysyinsellaisena, ja se minut tuhosi."

V

"No, niin. Sitten menin yhä pidemmälle, yhä useammin poikkeilinoikealta tieltä. Hyvä Jumala! Kun muistelen kaikkia rivouksiani, niin aivan kauhistun! Muistelen, kuinka toverit minua pilkkasivatmuka viattomuuteni tähden! Ja mitä kaikkea kuulimme 'kultaisestanuorisosta', upseereista, pariisilaisista! Ja kaikki nuo herrat, minäkin, kun me kolmikymmenvuotiaat irstailijat, joilla olitunnollamme satoja mitä erilaatuisimpia rikoksia naista vastaan, kun me kolmikymmenvuotiaat irstailijat astumme puhtaiksi pestyinä,posket silkoisina, hajuvesillä tuoksuvina, valkeissa paidoissamme,hännystakissa tahi virkapuvussa vierassuojaan tahi tanssisaliin, – kas siinä puhtauden tunnuskuva, ihastuttava näky!

"Sillä ajatelkaahan, kuinka pitäisi olla ja kuinka on. Pitäisi ollaniin, että kun tuollainen herrasmies seurassa astuu sisareni, tyttäreni luo, minä tuntiessani hänen elämäntapansa menisin hänenluokseen, kutsuisin hänet syrjään ja hiljaa sanoisin: 'ystäväiseni, tiedänhän minä, kuinka sinä elät, kuinka ja keiden seurassa vietätyösi. Täällä ei ole sinun paikkasi. Täällä on puhtaita, viattomianuoria tyttöjä. Poistu täältä!' Näin pitäisi olla; mutta sensijaanon niin, että kun sellainen herra tulee ja tanssittaa sisartani, tytärtäni, syleillen häntä, niin me iloitsemme, jos hän on rikas jahänellä on vaikutusvaltaisia tuttavuuksia, vaikkapa taudinkin jälkiä, – vähät siitä, parantaminen käy nykyään helposti. Tiedän, kuinkamonet ylhäisimpiin piireihin kuuluvat vanhemmat ovat naittaneettyttäriään miehille, jotka potevat erästä tiettyä tautia. Oi…iljettävää! Mutta on tuleva aika, jolloin kaikki tuo saastaisuus javalhe paljastetaan!"

Hän äännähti jonkun kerran ominaisella tavallaan ja kävi juomaanteetä. Tee oli tavattoman väkevää, eikä ollut vettä, jolla laimentaasitä. Minä tunsin kiihoittuneeni niistä kahdesta lasillisesta, jotka olin juonut. Häneenkin varmaan vaikutti tee, sillä hänkiihoittui kiihoittumistaan. Hänen äänensä kävi yhä laulavammaksija kuvailevammaksi. Hän muutti lakkaamatta asentoaan, milloin ottilakin päästään, milloin pani sen taas päähänsä ja hänen piirteensämuuttuivat omituisesti ympäröivässä puolipimeässä.

"No niin, sellaista elämää vietin kolmikymmenvuotiaaksi, heittämättähetkeksikään mielestäni ajatusta mennä naimisiin ja perustaa mitäihanteellisin, puhdas perhe-elämä, ja siinä mielessä katselinitselleni tarkoitukseen sopivaa tyttöä", jatkoi hän. "Minä ryvinsiveettömyyden saastassa ja samall'aikaa etsin tyttöjä, jotkaolisivat olleet kyllin puhtaita soveltuakseen minulle.

"Usein hylkäsin juuri siksi, etteivät olleet tarpeeksi puhtaita, minulle kelvatakseen; vihdoin löysin sellaisen, jota pidin itselleniansiokkaana. Hän oli toinen erään aikoinaan sangen rikkaan, muttasitten köyhtyneen pensalaisen tilanomistajan kahdesta tyttärestä.

"Eräänä iltana, kun olimme olleet soutelemassa ja palasimme yölläkuutamossa kotiin, ja minä istuin hänen vieressään ihaillen hänensiromuotoista, tiukasti kiinnivedetyn Jersey-takin verhoamaavartaloaan ja suortuviaan, – päätin yht'äkkiä, että hän se on.Minusta tuntui sinä iltana, että hän ymmärsi kaiken, kaiken, ja ettätunsin ja ajattelin mitä ylevimpiä asioita. Mutta todellisesti olikaikki vain sitä, että Jersey-takki sopi hänelle erikoisesti, samoinsuortuvat, ja että hänen läheisyydessään vietetyn päivän jälkeenhalusin päästä häntä vieläkin lähemmäksi.

"On ihmeellistä, kuinka täydellisesti ihminen on sen harhaluulonvallassa, että kauneus on samaa kuin hyvä. Kaunis nainen puhuutyhmyyksiä, kuuntelet etkä kuule tyhmyyksiä, vaan jotakin viisasta.Hän puhuu, tekee mitä ilkeyttä tahansa, ja näet jotakin suloista. Jamilloin hän ei puhu tyhmyyksiä eikä rivouksia, mutta on kaunis, niinolet heti varma siitä, että hän on ihmeteltävän kaunis, älykäs jasiveellinen.

"Palasin kotiin haltioissani ja päätin mielessäni, että hän olisiveellisen täydellisyyden huippu ja siksi kyllin ansiokas tulemaanvaimokseni, ja seuraavana päivänä menin ja kosin häntä.

"Selvittämätön käsitteiden sekaannus! Tuhannesta naimisiin menevästämiehestä, ei yksin meidän säädyssämme, vaan kaikeksi onnettomuudeksikansankin keskuudessa, on tuskin yhtä,

joka ei ennen avioliittoonastumistaan olisi ollut naimisissa jo kymmenesti, ehkäpä sadasti, tuhannestikin, kuin mikä Don Juan.

"Nykyään, totta kyllä, on, – olen kuullut ja nähnyt, – puhtaitanuoria miehiä, jotka tuntevat ja tietävät, ettei se ole leikkiä vaansuuri asia.

"Jumala heitä auttakoon! Mutta minun aikanani ei ollut ainoatakaansellaista kymmenestä tuhannesta. Ja kaikki tietävät sen, muttatekeytyvät tietämättömiksi. Kaikissa romaaneissa kuvaillaanyksityiskohtia myöten sankarien tunteet, lammikot ja pensaat, joidenluona he kulkevat; mutta kun kuvaillaan heidän suurta rakkauttaanjohonkin neitoon, ei sanallakaan mainita siitä, mitä ihaillunsankarin elämässä aikaisemmin on tapahtunut: ei sanaakaan hänenkäynneistään porttoloissa, kamarineidoista, keittiöpalvelijattarista, toisten miesten vaimoista. Jos onkin niin säädyttömiä romaaneja, niin niitä ei anneta lukea, ei ainakaan niiden, joiden ennen kaikkeatarvitsisi tämä tietää, – nuorten tyttöjen.

"Aluksi neidoille näytetään sellaista naamaa, kuin sitäsiveettömyyttä, mikä täyttää puolet kaupunkiemme, maakyliemmekinelämästä, ei olisi lainkaan olemassa. Sitten totutaan tähänteeskentelyyn siinä määrin, että vihdoin aletaan itse vilpittömästiuskoa, että kaikki olemme perin siveellisiä ihmisiä ja elämme täysinsiveellisessä maailmassa. Tytöt, poloiset, uskovat siihen aivantodenteolla. Niin uskoi minunkin onneton vaimoni. Muistan vielä,kuinka sulhasena ollessani näytin hänelle päiväkirjani, josta hän saitietää, vaikkakin vähäisessä määrässä, entisyyteni, ennen kaikkea – viimeisen suhteeni, jonka hän olisi voinut saada tietää muilta jajonka senvuoksi katsoin välttämättömäksi saattaa hänen tietoonsa.Muistan hänen kauhistuksensa, epätoivonsa, hämminkinsä, kun hän saisen tietää ja käsitti kaiken. Näin, että hän silloin olisi tahtonutpurkaa välimme. Ja miksi hän ei sitä tehnytkin!.."

Posdnishev päästi taas omituisen äännähdyksensä, otti kulauksen teetäja istui hetkisen äänettömänä.

VI

"Mutta ei, näin on sittenkin parempi, näin on parempi!" huudahti hän."Sain ansioni mukaan! Mutta siitä ei ole kysymys. Tarkoitukseni olisanoa, että petettyjä ovat ainoastaan onnettomat tyttöparat.

"Äidit kyllä tietävät asian, varsinkin ne äidit, jotka heidän miehensäovat kasvattaneet, tietävät sen mainiosti. Ja teeskennellen uskovansamiesten puhtauteen toimivat tosiasiassa aivan toisin. He tietävät, millä koukulla pyydystävät miehiä itselleen ja tyttärilleen.

"Sillä me miehethän vain emme tiedä, koska emme tahdo tietää, muttanaiset sensijaan tietävät sangen hyvin, että ylevin, runollisin, kuten sitä nimitämme, rakkaus ei riipu siveellisistä ansioista, vaanfyysillisestä läheisyydestä ja sen ohessa hiuslaitteista, puvunväristä ja laadusta. Kysykää tottuneelta kiemailijattarelta, jokaon asettanut päämääräkseen miehen kahlehtimisen, kumpaan vaaraanhän uskaltautuisi ennemmin: siihenkö, että hänet sen läsnäollessa, jota hän koettaa hurmata, saataisiin kiinni valheesta, julmuudesta, vieläpä siveettömyydestä, vai siihen, että hän esiintyisi tällemiehelle huonosti tehdyissä ja rumissa vaatteissa, – jokainen heistäepäröimättä valitsisi edellisen. Hän tietää, että meidän puheemmeylevistä tunteista on valhetta, – että meille on tarpeen vainruumis, – ja senvuoksi annamme anteeksi kaikki halpamaiset teot, mutta emme epämuotoista, mautonta, rumaa pukeutumista.

"Kiemailijatar tietää sen, jokainen viaton tyttö tuntee senvaistomaisesti, kuten sen tajuavat eläimetkin.

"Siksi ovat inhottavia nuo Jersey-takit, nuo paljaat olkapäät,käsivarret, milt'ei täysin paljaat rinnat. Naiset, erittäinkinne, jotka ovat käyneet miehen koulussa, tietävät varsin hyvin, että keskustelut ylevistä asioista ovat – keskusteluja, ja ettämiehelle on merkityksellistä vain ruumis ja kaikki se, mikä saasen esiintymään pettävimmässä, mutta samalla houkuttelevassavalossa; ja toiminta on sen mukainen. Sillä jos heitämme syrjääntoiseksi luonnoksemme käyneen tottumuksemme tuohon iljettävyyteen jatarkastamme ylempien luokkiemme elämää, sellaisena kuin se todellaon, kaikkine häpeämättömine julkeuksineen, niin eihän se ole muutakuin yksi ainoa haureuslaitos… Ette myönnä sitä? Odottakaahan, niin todistan", sanoi hän estäen minut puhumasta. "Te sanotte, että meidän yhteiskuntamme naisilla on toiset harrastukset kuinporttolain asukkailla, mutta minä väitän ja todistan, ettei niin ole.Jos ihmiset ovat erilaisia elämäntarkoitukseen, elämän henkiseensisällykseen nähden, niin se erilaisuus kuvastuu ehdottomasti heidänulkokuoressaankin, ulkokuorikin on erilainen. Mutta katsokaa heitä,noita onnettomia ja halveksittuja, ja ylhäisimpiä säätyläisnaisiamme: sama vaateparsi, sama ulkonainen esiintymistapa, sama hajuvesienkäyttö, käsivarsien, olkapäiden, rinnan paljastaminen, samallatavalla pingoitetaan vaate esiintyönnetyn istuinseudun kohdalla, samahimo jalokiviin, kalliisiin, kiiltäviin helyihin, samat huvitukset, tanssit ja musiikki ja laulu. Samoin kuin nämä houkuttelevat kaikinkeinoin, samoin nuo toisetkin. Ei minkäänlaista erotusta. Tarkoinmääriteltäessä on vain sanottava, että lyhytaikaisia prostituoitujatavallisesti halveksitaan, pitkäaikaisia – tavallisesti kunnioitetaan".

VII

"Niinpä minäkin jouduin Jersey-takin ja kiharain muodostamaan ansaan.

"Minut oli helppo pyydystää, koska minut oli kasvatettusellaisissa olosuhteissa, jotka kasvattavat rakastuvia nuoriamiehiä kuin kurkkuja höyrylavoissa. Sillä eihän meidänkiihoittava, ylellinen ravintomme, samalla kuin kulutamme elämämmetäydellisessä ruumiillisessa joutilaisuudessa, ole mitään muutakuin järjestelmällinen himon lietsoja. Kummastelkaa, tahi olkaakummastelematta, niin on asia. Enhän itsekään aivan viime aikoihinsaakka sitä lainkaan tajunnut. Mutta nyt sen olen nähnyt. Siksipäminua kiduttaakin, ettei kukaan sitä tiedä vaan puhuvat sellaistapötyä kuin tuo äskeinenkin rouva.

"Tilani läheisyydessä työskenteli keväällä talonpoikia rautatietöissä.Vähäisen talonpojan tavallisena ravintona on leipä, kalja ja sipuli;hän elää, on reipas ja terve, tekee helppoa peltotyötä. Hän tuleerautatielle, saa päivälliseksi ruuakseen suurimopuuroa ja naulanlihaa. Mutta hän kuluttaakin tämän lihamäärän 16-tuntisessa työssäkantaen tavaraa 30 puudan painosta. Ja hänen vointinsa on sama kuinsitä ennen maalla. Mutta meillä, jotka syömme kaksi naulaa lihaa, lintua ja kalaa ja kaikenlaatuisia lämmittäviä ruokia ja juomia, – mihin se meillä menee? Aistillisiin hurjisteluihin. Ja vaikka semeneekin niihin, niin, jos varaläppä on auki, on kaikki hyvin; muttasulkekaa läppä, kuten minä tein silloin tällöin, niin heti syntyykiihoitus, joka keinotekoisen elämämme särmiön läpi kuljettuaanilmenee rakastumisena puhtaimpaan veteen, joskus platoonisenakin. Jaminä rakastuin, kuten kaikki rakastuvat.

"Kaikki oli käsillä: ihastus, sulontunne, runollisuus. Muttatosiasiallisesti oli rakkauteni yhdeltä puolen äitikullan jaompelijattarien ponnistusten ja toiselta puolen liiallisen ravintonija joutilaan elämäni tulos. Ellei olisi ollut yhtäältä, veneretkiä,ompelijattaria vartalosääntöineen j.m.s. vaan vaimoni olisi ollutpuettuna laskoksettomaan kapottiin ja istunut kotonaan, ja jos, toisaalta, minä olisin viettänyt säännöllistä elämää syöden vain senverran kuin työnteko vaatii, ja jos varaläppäni olisi ollut avoinna, sensijaan että se juuri siihen aikaan sattui olemaan suljettuna, – niin en olisi rakastunut, eikä koko asiasta olisi tullut mitään".

VIII

"Mutta nyt tulikin kaikki avukseni: oma tilani, kauniit vaatteet, onnistunut veneretki. Parikymmentä kertaa epäonnistunut, nytonnistui. Jouduin kuin kettu rautoihin. En puhu pilaa. Sillänykyäänhän avioliittoihin joudutaan kuin ketunrautoihin. Sillämiten on luonnollista? Tyttö on kypsynyt, hänet on siis naitettava.Sehän on sangen yksinkertaista, kun tyttö ei ole rujo, ja onnaimahaluisia miehiä. Sitenhän ennen tehtiinkin. Tyttö tuli sopivaanikään, vanhemmat järjestivät avioliiton. Siten tehtiin ja tehdäänvieläkin koko ihmiskunnassa: niin tekevät kiinalaiset, hindut, muhamettilaiset, niin tekee meidän rahvaamme; niin tekee vähintäänyhdeksänkymmentäyhdeksän prosenttia koko ihmissuvusta. Vain yksisadasta, me irstailijat, havaitsimme, että niin ei ole hyvä, jakeksimme uuden tavan. Ja minkä? Sen, että neidot istuvat ja miehetkulkevat ohitse ja valitsevat kuin myymälässä. Ja neidot odottavatja ajattelevat, rohkenematta sanoa ääneen: 'ystäväiseni, ota minut!ei, ota minut! älä häntä, vaan minut: katso millaiset minulla onolkapäät ja muut.' Ja me miehet kävelemme, katselemme ja olemmesangen tyytyväiset. 'Kyllä varon, ei minua petetä.' Kävelemme, tarkastelemme, tyytyväisinä, että kaikki on meille niin hyvinjärjestetty. Katso: et varonut, – rauta loksahtaa kiinni, ja siinäpysyt!"

"Mutta kuinka siis olisi tehtävä?" kysäisin minä. "Pitäisikö ehkänaisten kosia?"

"Niin, en tiedä, kuinka; mutta jos kerran tasa-arvoisuuttatahdotaan, niin oltakoon tasa-arvoisia. Jos naittamisjärjestelmä onnähty alentavaksi, niin kyllä tämä on sitä tuhat kertaa enemmän.Edellisessä jakautuvat oikeudet ja onnistumisen mahdollisuudettasan, mutta jälkimäisessä nainen on joko orjattarena torilla tahisyöttinä satimessa. Sanokaahan jollekin äidille tahi neidolleitselleen totuudenmukaisesti, että hän toimii ainoastaan sulhastapyydystääkseen. Jumalani, mikä loukkaus! Mutta vain sitähän he kaikkitekevät, ja muuta tekemistä heillä ei olekaan. Kauheinta on nähdäsiinä toimessa joskus aivan nuoria, viattomia tyttöraukkoja. Ja josse vielä tapahtuisikin avoimesti, mutta se on pelkkää petosta. 'Ah, lajien synty, kuinka mielenkiintoista! Ah, kuinka suuresti Liliharrastaa maalaustaidetta! Menettekö näyttelyyn? Kuinka kehittävää!Entä kolmivaljakkoretket, näytelmät, sinfoniakonsertit? Mainiota!Minun Lilini ihailee mielettömästi musiikkia! Ja miksi ette ole samaamieltä näistä asioista? Entä veneretket!..' Mutta ajatus on yhäsama: 'ota, ota minut! minun Lilini! Ei vaan minut! Koetahan edes!..Oi, sitä kataluutta! valhetta!" huudahti hän ja juotuaan teensäloppuun alkoi kerätä kokoon kuppeja ja astioita.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.